

Ulusal Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 10 Sayı: 52 Volume: 10 Issue: 52
Ekim 2017 October 2017
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581
Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2017.1962>

**EGE VE AKDENİZ BÖLGELERİNİ SEYAHAT EDEN EKOTURİSTLERİN SOSYO-DEMOGRAFİK
ÖZELLİKLERİ VE MOTİVASYONLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**
**ECOTOURISTS TRAVELING IN AEGEAN AND MEDITERRANEAN REGIONS ON SOCIO-
DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS AND MOTIVATIONS RESEARCH**

Murad Alpaslan KASALAK*
Dilara BAHTİYAR**

Öz

Günümüzde turist eğitim ve isteklerinin değişimi ile birlikte doğa turizmi temelli turizm çeşitlerine yönelik ilgi oldukça artmıştır. Bunun farkında olan birçok ülke turizmin çeşitlendirilmesi amacıyla bu farkındalığı değerlendirmek amacıyla başta ekoturizm olmak üzere doğa temelli turizm çeşitlerine yatırım yapmaya başlamıştır. Özellikle 1990'lı yıllarda gelişme gösteren ekoturizm kavramı, kırsal ve kültürel turizmin unsurlarını içermekte ve hassas doğal ve kültürel alanlarda geliştirilebilecek en uygun turizm türü olarak ifade edilmektedir. Bu turizm türü ekoturist olarak ifade edilen kendine özgü turist profili oluşturmuştur. Bu çalışmanın amacı, ekolojik oteller kapsamında Ege ve Akdeniz Bölgelerini ziyaret eden ekoturistlerin motivasyonlarını belirlemektir. Bu amaçla olasılığa dayalı olmayan teknikler içerisinde kolayda örnekleme (tesadüfi olmayan) yöntemi tercih edilmiş ve 277 kişiye anket uygulaması yapılmıştır. Ekoturistlerin yaş, gelir durumu, eğitim gibi demografik durumları ve ekoturizme yönelik motivasyonlarına etkileri belirlenerek, ekoturizm motivasyonunu arttırmaya yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ekoturizm, Ekoturistler, Motivasyon, Sosyo-Demografik Özellikler.

Abstract

Today, with the change of tourist education and wishes, interest towards tourism types based on nature tourism has increased considerably. Many countries that are aware of this have started to invest in ecotourism and nature-based tourism varieties in order to evaluate this awareness in order to diversify tourism. The concept of ecotourism, which has developed especially in the 1990s, is characterized by rural and cultural tourism elements and is expressed as the most suitable type of tourism that can be developed in sensitive natural and cultural areas. This tourism tour has created a unique tourist profile which is expressed as an ecotourist. The purpose of this study is to determine the motivations of ecotourists visiting the Aegean and Mediterranean regions within the context of ecological tourism. For this purpose, easy sampling (non-random) method was preferred among the techniques not based on probability and 277 questionnaire applications were made. Demographics such as age, income status, education, and motivation for ecotourism have been identified and suggestions for increasing ecotourism motivation have been presented.

Keywords: Ecotourism, Ecotourists, Motivation, Socio-Demographic Characteristics.

GİRİŞ

Son yıllarda hızlı bir ivme kazanan doğa temelli turizm çeşitleri yapılış amaçlarına çeşitlilik göstermektedir. Günümüz turizm faaliyetlerinin doğaya yönelmesiyle beraber doğa ve çevre bilinci artmış ve bu yönde bir dizi eylemler yapılmaya başlanmıştır.

Sürdürülebilir temelli bir turizm çeşidi olan ekoturizm daha çok gelişmekte olan ülkelerde yaygın hale gelmiştir. Turizm kapılarını bu amaçla aralayan ülkeler mevcut yöresel özelliklerini farklı bir turistik ürün olarak turistlere sunmaya başlamıştır. Tropikal iklimin hakim olduğu coğrafyada bulunan fauna ve flora zenginliği insanlarda merak duygusunu oluşturmuş ve bu amaçla geziler yapılmaya başlanmıştır. Teknolojinin girmediği köyler veya farklı kabile kültürleri insanlara çekici gelmeye başlamış ve turizm bu yönde şekil almıştır.

Günümüz dünyasında el değmemiş yöreler ve yöresel kültürler önem kazanmaya başlamış, korumak ve bir sonraki nesillere bozulmadan bırakmak sorumluluk haline gelmiştir. Bu amaçla ülkeler bir araya gelmiş sürdürülebilir bir bakış açısıyla geleceğe dair senaryolar üretip şimdiden önlemler almaya başlamıştır. Bu faaliyetlerin turizme yansması olarak turizm etkinliğine katılan bireylerde çevreyi, doğayı ve canlıları koruma bilinci artmış, gittiğin yere yalnızca ayak izini bırak turizmde bir çeşit slogan haline gelmiştir. Doğada gerçekleşen ekoturizm her geçen gün önem kazanarak gelişmiş, beraberinde ekoturizm pazarı oluşturmuştur. Pazarın kaymağını alan ekvatorial ülkeler bu yolla gelişim olanağı sağlamıştır.

* Yrd.Doç.Dr., Akdeniz Üniversitesi, Turizm Fakültesi ,Rekreasyon Yönetimi Bölümü.

** Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm Ana Bilim Dalı.

LİTERATÜR TARAMASI

Ekoturistler

a) Ekoturist Kavramı

Ekoturistler genel olarak ekoturizmin özelliklerine uygun seyahat eden, eğitim seviyesi yüksek, çevre bilincine sahip, risk almayı seven ve birazda maceraperest yönü ağır basan kişilerdir. Sharpley (2006), ekoturistlerin tanımlanmasının, onları sınıflandırmanın zor olduğunu belirtmiştir. Bir ekoturist, en geniş anlamıyla "yeşil turist" olarak tanımlanabilir; yeşil turist, doğa turizmi ve doğa tabanlı faaliyetlere katılmaktadır. Bolton (1997) ise ekoturisti; "kıymet bilirlilik, katılımcılık ve duyarlılık ruhu içinde, nispeten doğal özellikleri korunan alanları ziyaret eden kişi" olarak tanımlamıştır. Ekoturist, yaban hayatını ve doğal kaynakları kullanırken tüketici bir anlayışla yaklaşmaz, yöre insanların ekonomik refahına ve alanın korunmasına, doğrudan faydalanmaya yönelik istihdam yaratması açısından da ziyaret edilen alana katkıda bulunur (Akay ve Zengin, 2012: 116). Ekoturistlerin gerçekte kim olduklarının belirlenmesinde ekoturizmin özelliklerinden yararlanılabilir. Bu özellikler şunlardır:

a) Turist Tipi: Doğal alanlara ve kültürel çevrelere seyahati seven, yerel kültürleri ve bölgeleri öğrenme ve değerini anlama isteğinde olan kişilerden oluşur.

b) Yer: Genellikle doğal, bazen koruma alanları veya kültürel çekicilikleri kapsar.

c) Faaliyetler: Çevreye en düşük etki ile kaynakların kullanılması ve çevresel eğitimin desteklenmesine dayanır.

d) Olanaklar: Çevre dostu teknolojilerin ve yerel kaynakların kullanılmasını gerektirir.

e) Gelişine Yaklaşımı: Ekonomik gelişme ile koruma amaçlarının birleştirilmesine dayanır.

f) Gelişme Süreçleri: Ekoturistlerin doğa ve kırsal yaşamla etkileşim, sosyal etkileşim, bilme, tanıma, keşfetme, eğitim, bilimsel merak, bilgilenme, risk arayışı, kendini keşfetme, kendini gerçekleştirme, ekoturizmde teorik olarak doğanın kıymetini bilme, doğayı seyretme, bozmadan kullanma, doğayla iç içe olma, doğadan bir şekilde zevk alma gibi amaçları vardır (Çevirgen, 2004: 48-49).

b) Ekoturistlerin Sosyo-Demografik Özellikleri

Uluslararası Ekoturizm Topluluğu'nun ekoturist pazar profili üzerine açıkladığı raporda şu sonuçlar ortaya çıkmıştır;

1. Ekoturistler en çok 35-54 yaş arasındadır,
2. Ekoturizm faaliyetlerine katılan erkek ve kadın oranları birbirine eşittir.
3. Ekoturistlerin %82'si üniversite mezunudur.
4. Aile yapısı açısından genel turistlerle aralarında anlamlı bir farklılık yoktur.
5. Katılım durumlarına bakıldığında, %60 gibi büyük bir oran 2 kişi olarak seyahat etmeyi tercih ederken, %15'i ailesiyle birlikte, %13'ü ise tek başına seyahat etmeyi tercih etmektedir.
6. En az bir kez ekoturizme katılan ve deneyimli olarak tabir edilen ekoturistlerin %50'si 8 ile 14 gün süreli seyahatleri tercih etmiştir.
7. Deneyimli ekoturistler genel turistlere göre daha fazla harcama yapmaya isteklidirler. Buna göre, %26'sı 1001 ile 1500 Amerikan Doları harcama yapmaya hazır olduklarını belirtmektedirler.
8. Seyahatin en önemli unsurları; ıssız ve sessiz doğal ortamlar, yaban hayatını gözlemleme ve uzun yürüyüşler ile trekking'tir.
9. Gelecekte seyahat etmeyi sağlayacak en önemli motivasyon unsurları ile ilgili sonuçlara bakıldığında ise birinci sırada doğal manzaradan ve doğadan hoşlanma yer alırken ikinci sırada yeni yerler görme ve yeni deneyimler yaşama yer almaktadır (TIES, 2000).

TIES'in 2004 raporundaki uluslararası pazarların gözden geçirilmesi üzerine yapılan bir araştırmaya göre, Kuzey Amerikalı ekoturistlerinin sosyo-demografik özellikleri şöyledir;

Tablo 1. Kuzey Amerikalı Ekoturistlerinin Sosyo-Demografik Özellikleri

Cinsiyet	%55 kadın, %45 erkek
Yaş	*Kanadalılar: Orta yaşlı/Yetişkin Grup (1/4'ü 45-54 yaş) ve Üçüncü Yaş Grup (1/3'ü 55+) *ABD eko gezginleri 50-61 yaş arası (% 40), ve 1/3'ü 62 yaş ve üzerindeki
Medeni Durum	%45 evli çiftler, yaklaşık 1/3'ü bekar Genellikle 1/3 aile
Eğitim Durumu	Eğitim seviyeleri yüksek (~%80'i mezun)
Meslek	1/3'ü profesyonel, pek çok kişinin eğitim hayatı devam ediyor.
Gelir Düzeyi	Eko gezginler >1/2 38,500 \$ - 62,000 \$ (US)

Seyahat Şekli	Eko gezginlerin ~%50'si çift (turda)
----------------------	--------------------------------------

Kaynak: International Finance Corporation, 2004

ABD tur operatörlerinin TIES anketi sonuçlarına göre; dayanarak, ekoturistlerin tüketici profili olarak çoğu yaşları 30-65 arasında olup yükseköğrenimlerini tamamlamıştır. Genel olarak yeşil etiketleri takdir eder, önem verirler. Çeşitli şekillerde operatörlerini tercih ederler, bu şekiller sırayla; ağızdan ağıza, web sitesi, tekrar ziyaretler et, şirket promosyonları. Çoğu yabancı bağımsız gezginlerden oluşmaktadır. Kişilik özellikleri ise " doğa ve seyahat sevgisi bulunan, meraklı ve maceracı" olarak ortaya çıkmıştır.

c) Ekoturistlerin Seyahat Etme Nedenleri ve Motivasyonları

Ekoturistlerin motivasyonları vahşi ve el değmemiş doğal bir ortamda dağ, doğa, kuşlar, tropik ormanlar, ağaçlar, yabani çiçekler ve hayvan toplulukları hakkında bilgi edinmek, onları gözlemlemek ve doğa ile baş başa kalmak üzerinde yoğunlaşmaktadır. Yapılan bir araştırmada, ekolojik turistlerin motivasyonları şu şekilde sıralanmıştır;

- Tropik ormanlar,
- Vahşi ve el değmemiş doğa,
- Doğa hakkında bilgi edinmek,
- Kuşlar,
- Göller ve ırmaklar,
- Ağaçlar ve yabani çiçekler,
- Manzaranın ve vahşi hayatın fotoğrafını çekmek,
- Memeli hayvanlar,
- Ulusal ve bölgesel parklar,
- Fiziksel olarak aktif olmak,
- Benzer ilgi alanına sahip insanlarla tanışmak,
- Dağlar,
- Okyanus kıyıları,
- Eldeki zamanı iyi değerlendirme ve
- Kırsal bölgelerdir (Eagles, 1994: 64).

Tur operatörlerinin TIES anketlerinden elde ettikleri bulgulara göre, ABD ekoturistleri arasında en popüler faaliyetler şunlardır; doğa gözlem ve yorumlama, macera sporları, kültürel geziler Ekoturistlerin tur operatörlerini seçmek için en önemli kriterleri ise şöyle sıralanmıştır:

1. Kalite, itibar ve güvenlik,
2. Destinasyon varış yerleri ve faaliyetleri,
3. Fiyat,
4. Sorumlu seyahattir.

Turun sürdürülebilirliğini değerlendirmek için en önemli ölçüt ise, koruma konusundaki katkılar ve yerel topluluğa geri dönüştür. Wood, Wight ve Covetto (2003) tarafından yapılan araştırmaya göre ABD'li ekoturistlerin motivasyonları üç kategoriye ayrılabilir. Bu motivasyon kategorileri; Makro eğilimler, ikinci derecen eğilimler ve üçüncül eğilimlerdir.

Tablo 2. ABD'li Ekoturistlerin Motivasyonları

Makro eğilimler:	Tur Operatörlerine göre, birincil motivasyon kaynakları vahşi yaşam ve kültür.
İkinci dereceden eğilimler:	Birincil özel ilgi alanlarını nerede bulacaklarına karar verdikten sonra, ziyaretçiler belirli konaklama / varış yerini seçerler. Erişim ve hedef önemlidir. Seyahat süresi iki saattir ancak deneyim için, birkaç kişi 5 saatlik yolculuktan fedakarlık yapabilir. Lüks olmadığı halde konfor isterler. Kaliteli yorumlayıcı kılavuzlar/rehberler ve küçük gruplar çok önemlidir.
Üçüncül eğilimler:	Ziyaretçiler sadece çevreye duyarlıdır. Diğer hususlar dikkate alındığında mimarlık, doğa ve kültür, özel ilgi alanları, erişim, konaklama, konfor seviyesi, mevcut faaliyetler ve kılavuzlar daha sonra bu özellikleri bakmaya başlayabilirler.

Kaynak: International Finance Corporation, 2003

İrlanda, Ulusal turizm geliştirme kuruluşu Fáilte Ireland ve önde gelen ekoturizm organizasyonu Greenbox ile birlikte yayınladığı Ekoturizm El Kitabı'nda ekoturistlerin motivasyon eden nedir? sorusuna şu yanıtları vermiştir;

- El değmemiş vahşi alanlar,
- İyi, kaliteli yerel yemekler,
- İyi, kaliteli yerel rehberler,
- Erişilebilir ve güncel bilgiler,
- Yerel halkla tanışma ve iletişim kurma,
- Yerel kültürü deneyimleme,
- Yeni bir şeyler öğrenme,
- Yerel olarak işletilen küçük konaklamalardır

(www.failteireland.ie/FailteIreland/.../Ecotourism_Handbook, erişim tarihi: 07.04.2017).

Avustralya'da 65 yaş üstü ve 65 yaş altı yetişkin ekoturistlere yönelik yapılan bir araştırma sonucunda yaş grupları arasında on motivasyon unsurunda anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bu unsurlar arasında ise, özellikle "benzer ilgileri olan yeni insanlarla birlikte olma" ve "mümkün olduğunca birkaç ekoturizm destinasyonunu daha ziyaret etme" 65 ve üzeri ekoturistler için baskın motivasyon unsurlarıdır (Lawton, 2002: 124).

YÖNTEM

Çalışmada, bilimsel araştırma yöntemlerinden sayısal verilere dayalı nicel araştırma tercih edilmiştir. Araştırma yöntemi olarak nicelin seçilmesinin sebebi çalışmanın keşifsel bir araştırma olmasından kaynaklanmaktadır. Yüksel (2004), nitel analizi tasdik edici ve tündengelimci olarak ifade ederken nicel çalışmayı ise keşifsel ve tümevarımcı olarak açıklamıştır. Nitekim ekoturistler üzerinde yapılan çalışma sonucu da Türkiye'deki ekoturistler olarak tümevarımcı bir bakış açısıyla belirtilecektir. Seçilen nicel tekniği içinden survey (tarama) metodu esas alınarak survey çeşitlerinden anket formu kullanılmıştır.

Bu araştırmanın evrenini Ege-Akdeniz Bölgesi'nde bulunan eko oteller oluşturmaktadır. Bu sebeple Türkiye'de bulunan eko otellere örnekler başlığı altında bu alandaki otel oteller örnek olarak verilmiştir. Araştırma alanı olarak bu bölgenin seçilmesinin sebebi şudur; araştırılan ekolojik tatil tasarlayan seyahat acentelerinin internet sitelerinde örneğin; tabiata.com.tr sitesinde bölgeler arası eko otellerin sayısı çıkarıldığında;

- Akdeniz Bölgesi: 45 eko otel,
- Ege Bölgesi: 31 eko otel,
- Marmara Bölgesi: 8 eko otel ve
- Karadeniz Bölgesi: 7 eko otel olarak ortaya çıkmaktadır.

Diğer ele alınan ekolojik tatil tasarlayan seyahat acentelerinin internet sitelerinde de (ekolojikoteller.com.tr, küçükoteller.com.tr, alserotur.com.tr) sayılar değişmesine rağmen sıralama değişmemektedir. İlk sırayı Akdeniz Bölgesi alırken ikinci sırada Ege Bölgesi gelmektedir. Ayrıca Buğday Derneği tarafından yürütülen Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi, Tecrübe Takası projesi kapsamında yürütülen Tatuta çiftliklerine ait verileri elde etmek için Buğday Derneği'nin yetkilisi A. Berkay Atik ve TaTuTa çiftliklerinin dağıtım faaliyetleri kapsamında işbirlikleri bulunan GençTur ile görüşme yapılmış, sonucunda ise tatuta kayıtlı olan çiftlik sayıları şu şekilde belirlenmiştir;

- Ege Bölgesi: 29 Ekolojik Çiftlik,
- Karadeniz Bölgesi: 28 Ekolojik Çiftlik,
- Akdeniz Bölgesi: 13 Ekolojik Çiftlik,
- Marmara Bölgesi: 13 Ekolojik Çiftlik,
- İç Anadolu Bölgesi: 5 Ekolojik Çiftlik,
- Doğu Anadolu Bölgesi: 5 Ekolojik Çiftlik,
- Güney Doğu Anadolu Bölgesi: 2 Ekolojik Çiftlik.

Tüm ekoturistlere ulaşılması mümkün olmadığından örnekleme yapılması zorunlu görülmüştür. Çalışmada örnekleme yöntemi olarak olasılığa dayalı olmayan teknikler içerisinde kolayca örnekleme (tesadüfi olmayan) yöntemi tercih edilmiştir. Ayrıca örneklemin ana kütleyi iyi temsil etmesi gerektiği göz önünde bulundurularak mümkün olduğunca farklı sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik özellikteki ekoturistlere ulaşmaya çalışılmıştır. Ekoturistlere anketler internet ortamında uygulanmıştır. İnternet

ortamında uygulanan anketler sosyal paylaşım ağında en çok takipçisi olan ekoturist siteleri arasından seçilmiştir. Site yöneticileri ile görüşme yapılarak çalışmanın geçerliliğinin koruması için Ege ve Akdeniz Bölgelerinde yer alan ekoturistlerin anketleri yapması esas alınmıştır. İnternet ortamında uygulanan anketlerin bulunduğu sosyal paylaşım ağları şunlardır;

1. Tatuta Ekolojik Çiftlik Ziyaretleri (23.141 Üye)
2. Ekoder Ekolojik Yaşam Derneği (9.985 Üye)
3. Yeryüzü Girişimi Eko Köy Girişimi (3.895 Üye)
4. Ekolojik Yaşam Derneği (2.029 Üye)
5. Eko köy Kadınları Üretim Merkezi (1.093 Üye)
6. Ekolojik Oteller (262 Üye)

Ekolojik çiftliklerde konaklama yapan turist sayısını belirlemek için, Tatuta Gençtur temsilcisi ile Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği ile telefon ve mail yoluyla görüşme yapılmıştır. Elde edilen sayısal veriler doğrultusunda 678 örneklem büyüklüğü için %95 güven aralığında 246 anket formuna ulaşılması hesaplanmıştır. Altınışık ve arkadaşları (2010), 700 kişilik evren büyüklüğü için gerekli örnek büyüklüğünü 248 kişi olarak belirlerken, Baş (2006), 750 kişilik olan hedef kitle büyüklüğünü %5 örnekleme hatası payı ile 254 kişi olarak ifade etmiştir. Bu amaçla anket çalışması 2017 yılının Mart-Nisan-Mayıs aylarında 277 kişiye yapılmıştır.

Hazırlanan ekoturist anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sosyo-demografik özellikleri belirleyen sorulara yer verilmiştir. İkinci bölümde ekoturizme ilişkin ekoturistlerin motivasyon düzeylerine yönelik 18 soru 5'li likert ölçeğiyle (Tamamen Katılıyorum:5, Katılıyorum:4, Kararsızım:3, Katılmıyorum:2, Tamamen Katılmıyorum:1) hazırlanmıştır. Bu ölçeği Lawton (2002) turizm ve çevre literatüründen faydalanarak oluşturmuştur. (New Environmental Paradigm-Luzar ve ark. 1995, Roberts ve Bacon 1997, Van Liere ve Dunlap 1980). Oluşturulan anket Lawton (2002) tarafından Avustralya'da bulunan 65 yaş ve 65 yaş üstü ekoturistler üzerinde uygulanmıştır. Üçüncü bölümde ise ekoturizme ilişkin memnuniyet düzeyini ölçmeye yönelik 11 soru 5'li likert ölçeği (Çok Memnunum:5, Memnunum:4, Kararsızım:3, Memnun Değilim:2, Hiç Memnun Değilim:1) kullanılmıştır. Ölçek Master ve Prideaux (2000), Nash ve ark. (2006), Wong ve Law (2003) tarafından uygulanmıştır. Ölçeği ekoturizme uyarlayan Nepal (2007) ölçeği Nepal'deki en popüler trekking alanı olan Annapurna alanında uygulamıştır. Ekoturistlere uygulanan ölçek Nepal (2007)'in ekoturizme uyarlanmış şekliyle kullanılmıştır. Ölçeklerin İngilizceden Türkçeye çevirilerinin yapılması için üç farklı uzmandan faydalanılmıştır.

Ekoturistlerin ekoturizme ilişkin motivasyon ve memnuniyet düzeylerini ortaya koymak amacıyla ölçeğin güvenilirliğini (Cronbach Alpha) belirlemek için güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Güvenilirlik analizi sonucunda verilerin genel güvenilirlik değeri ilk bölümde kullanılan 18 soruluk ölçekte 0,90 (Cronbach Alpha Katsayısı), ikinci bölümdeki 11 soruluk ölçekte ise 0,91 olarak tespit edilmiştir. Altınışık (2007), ölçeğin güvenilir olması için güvenilirlik kat sayısının en az 0,70 olması gerekmektedir. Ural ve Kılıç (2006), güvenilirlik katsayısının 1'e yaklaştıkça güvenilirliğin arttığını belirtmiştir.

ANALİZ VE BULGULAR

Araştırmaya katılan toplam 277 ekoturistin cinsiyet, medeni durum, yaş, eğitim durumu, yabancı dil bilme düzeyi, kişisel aylık ortalama gelir ve tatile çıkma sıklığı değişkenlerine ilişkin veriler Tablo 4.3'te sunulmuştur. Araştırmaya katılan ekoturistlerin demografik özellikleri incelendiğinde; 277 ekoturistin %65,3'ü kadın, %34,7'si erkek, %47,7'si bekâr, ve %41,9'u evli durumdadır. Ekoturistlerin yaş grupları incelendiğinde, %35'i 21-30 yaş aralığı, %29,2'si 31-40 yaş aralığı, %18,4'ü 41-50 yaş aralığı ve %17'si 51 yaş ve üstü grubunda bulunmaktadır. Eğitim durumlarına bakıldığında %58,1 pay ile üniversite mezunları ilk sırada, %22,7 pay ile de Master/Doktora mezunlarının ikinci sırada yer almaktadır. Yabancı dil bilme bakımından, ekoturistlerin %33,9'u orta seviyeye sahipken, %33,6'sı ileri seviyeye sahiptir. Aylık ortalama gelir grubu açısından %22'sinin 1001-2000 TL, %20,6'sının 2001-3000 TL, %19,1'inin 3001-4000 TL, %23,5'inin 4000 TL üzerinde gelire sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Tatile çıkma sıklığı olarak ekoturistlerin büyük oranda senede 1-2 kez tatile çıktığı söz konusudur (72,6).

Tablo 3. Ekoturistlere İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler

Ekoturistlerin Cinsiyeti	Frekans	Yüzde (%)
Erkek	96	34,7
Kadın	181	65,3
Toplam	277	100
Ekoturistlerin Medeni Durumları	Frekans	Yüzde (%)
Bekar	132	47,7
Evli	116	41,9

Boşanmış	29	10,5
Toplam	277	100
Ekoturistlerin Yaş Grupları	Frekans	Yüzde (%)
20 yaş ve altı	1	0,4
21-30 yaş	97	35,0
31-40 yaş	81	29,2
41-50 yaş	51	18,4
51 yaş ve üzeri	47	17,0
Toplam	277	100
Ekoturistlerin Eğitim Durumları	Frekans	Yüzde (%)
İlköğretim	1	0,4
Ortaöğretim	23	8,3
Önlisans	29	10,5
Lisans	161	58,1
Lisansüstü	63	22,7
Toplam	277	100
Ekoturistlerin Yabancı Dil Bilme Düzeyleri	Frekans	Yüzde (%)
Başlangıç Seviye	50	18,1
Temel Seviye	40	14,4
Orta Seviye	94	33,9
İleri Seviye	93	33,6
Toplam	277	100
Ekoturistlerin Aylık Ortalama Gelir Düzeyleri	Frekans	Yüzde (%)
1000 TL ve altı	41	14,8
1001-2000 TL	61	22,0
2001-3000 TL	57	20,6
3001-4000 TL	53	19,1
4001 TL ve üzeri	65	23,5
Toplam	277	100
Ekoturistlerin Tatil Çıkma Sıklığı	Frekans	Yüzde (%)
Senede 1-2 kez	201	72,6
Senede 3-4 kez	51	18,4
Senede 5-6 kez	12	4,3
Senede 7 kez ve üzeri	13	4,7
Toplam	277	100

Ekoturistlerin ekoturizme ilişkin motivasyon düzeylerinin ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 4. Ekoturistlerin Ekoturizme İlişkin Motivasyon Düzeylerinin Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Ekoturizme İlişkin Motivasyon Düzeyleri	Ortalama	Standart Sapma
Kentsel çevreden uzaklaşırım.	4,57	0,80
Doğaya yakın olurum.	4,50	0,89
Hem dinlenirim hem de rahatlarım.	4,40	0,86
Doğada huzur içinde yaşarım.	4,35	0,86
Doğal çevreyi öğrenirim.	4,35	0,91
Fiziksel olarak aktif olurum.	4,28	0,84
Arkadaşlarıma deneyimlerim hakkında bilgi veririm.	4,24	0,88
Benzer ilgi alanlarına sahip yeni insanlarla tanışırım.	4,17	1,01
Kendimi keşfederim.	4,14	0,96
Kalabalık olmaması tercih sebebidir.	4,14	1,06
Yaban hayatını doğal ortamında görürüm.	4,10	0,99
Olumlu deneyimlere sahibim.	4,04	1,02
Heyecanlı ve maceralı bir deneyime sahip olurum.	4,03	1,03
Yeni deneyimler yaşarım.	4,00	0,97
Uygun fiyatlar bulunması tercih sebebidir.	3,96	1,15
Mümkün olduğunca ekoturizm destinasyonlarını ziyaret ederim.	3,39	1,19
Arkadaş ve / veya akrabalarla birlikte olma fırsatı bulurum.	3,25	1,22
İtibar kazanırım.	2,73	1,22

Çalışmaya katılan ekoturistlerin ekoturizme ilişkin olarak heyecanlı ve maceralı bir deneyime sahip olduğu (4,03), kendini keşfettiği (4,14), hem dinlenip hem de rahatladığı (4,40), kentsel çevreden uzaklaştığı (4,57), benzer ilgi alanlarına sahip insanlarla tanıştığı (4,17), olumlu deneyimlere sahip olduğu (4,04), yeni deneyimler yaşadığı (4,00), fiziksel olarak aktif olduğu (4,28), doğaya yakın olduğu (4,50), yaban hayatını doğal ortamında gördüğü (4,10), doğal çevreyi öğrendiği (4,35), yaşadığı deneyimleri arkadaşlarıyla paylaştığı (4,24) ve itibar kazanmanın (2,73) ekoturizme yönelmek için bir unsur olmadığı görüşündedir.

Parametrik analiz tekniklerinin kullanıldığı çalışmada ilk olarak cinsiyet gibi bağımsız iki grubu karşılaştırmak için t-testinden faydalanılmıştır. İki'den fazla olan grupların karşılaştırmasında ise One-way Anova testi kullanılmıştır. Her iki testin varyans homojenliği koşulunun sağlanması için Levene testi sonuçlarına bakılmıştır.

Tablo 5. Ekoturistlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Ekoturizme Yönelik Motivasyon Düzeyine İlişkin T- Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	rt.	Std. Sapma	Levene	t	p
Kadın	181	4,078	0,568	0,110	1,384	0,168
Erkek	96	3,969	0,716			

Tablo 5'e göre araştırmaya katılan kadın ($\bar{x}=4,0789$) ve erkek ($\bar{x}=3,9699$) katılımcıların ekoturizme yönelik motivasyon ortalamalarında çok belirgin bir farklılık gözlenmemektedir. Yapılan t testine göre, ekoturistlerin ekoturizme yönelik motivasyon düzeylerinde cinsiyetler arası fark ($t=1,384$; $p=0,168>0,05$) anlamlı bulunmamıştır. Levene testi sonucunda ise, testin anlamlılık değeri $0,110>0,05$ bulunarak varyans homojenliği koşulunun sağlandığı tespit edilmiştir. Bu durumda; ekoturistlerin motivasyon düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 6. Ekoturistlerin Medeni Durum Değişkenine Göre Ekoturizme Yönelik Motivasyon Düzeyine İlişkin One-Way Anova Testi Sonuçları

Değişken	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Bekar	Gruplar arası	0,996	2	0,498			
Evli					1,278	0,280	-
Boşanmış	Gruplar içi	106,774	274	0,390			

*Varyanslar homojendir.

Tablo 6'da ekoturistlerin medeni durum değişkenine göre ekoturizme yönelik motivasyon düzeyine ilişkin One-Way Anova Testi karşılaştırılmasını gösteren dağılım incelendiğinde; ekoturistlerin medeni durum değişkenine göre ekoturizme yönelik motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (f değeri= $1,278$; $p=0,280>0,05$).

Tablo 7. Ekoturistlerin Yaş Değişkenine Göre Ekoturizme Yönelik Motivasyon Düzeyine İlişkin One Way Anova Testi Sonuçları

Değişken	VaryansKaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	f	p	Anlamlı Fark
20 yaş ve altı	Gruplar arası						
21-33 yaş		1,878	4	0,470			
31-40 yaş					1,206	0,308	-
41-50 yaş							
51 yaş ve üzeri	Gruplar içi	105,891	272	0,389			

*Varyanslar homojendir.

Tablo 7 incelendiğinde ekoturistlerin ekoturizme yönelik motivasyon düzeyi ile yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır (f değeri= $1,206$; $p=0,308>0,05$). Bu durumda, ekoturistlerin motivasyon düzeyleri yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Ekoturistlerin eğitim durumu değişkeni ile ekoturizme yönelik motivasyon düzeyleri arasında önemli bir fark olmadığı tespit edilmiş ve Tablo 8'de sunulmuştur (f değeri= $0,141$; $p=0,967>0,05$).

Tablo 8. Ekoturistlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Ekoturizme Yönelik Motivasyon Düzeyine İlişkin One-Way Anova Testi Sonuçları

Değişken	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	f	p	Anlamlı Fark
İlköğretim							
Lise	Gruplar arası						
Önlisans		0,223	4	0,056			
Lisans	Gruplar içi				0,141	0,967	-
Lisansüstü		107,546	272	0,395			

*Varyanslar homojendir.

Ekoturistlerin aylık ortalama gelir durumu ile motivasyon düzeyi arasında önemli bir farkın olmadığı tespit edilerek, Tablo 9'da gösterilmiştir (f değeri=0,683; p=0,604>0,05).

Tablo 9. Ekoturistlerin Aylık Ortalama Gelir Durumu Değişkenine Göre Ekoturizme Yönelik Motivasyon Düzeyine İlişkin One-Way Anova Testi Sonuçları

Değişken	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	f	p	Anlamlı Fark
1000 TL ve altı	Gruplar arası	1,072	4	0,268	0,683	0,604	-
1001-2000 TL							
2001-3000 TL	Gruplar içi	106,698	272	0,392			
3001-4000 TL							
4001 TL ve üzeri							

*Varyanslar homojendir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüz dünyasında el değmemiş yöreler ve yöresel kültürler önem kazanmaya başlamış, korumak ve bir sonraki nesillere bozulmadan bırakmak sorumluluk haline gelmiştir. Bu amaçla ülkeler bir araya gelmiş sürdürülebilir bir bakış açısıyla geleceğe dair senaryolar üretip şimdiden önlemler almaya başlamıştır. Bu faaliyetlerin turizme yansımaları olarak turizm etkinliğine katılan bireylerde çevreyi, doğayı ve canlıları koruma bilinci artmış, gittiğin yere yalnızca ayak izini bırak turizmde bir çeşit slogan haline gelmiştir. Doğada gerçekleşen ekoturizm her geçen gün önem kazanarak gelişmiş, beraberinde ekoturizm pazarı oluşturmuştur. Pazarın kaymağını alan ekvatorial ülkeler bu yolla gelişim olanağı sağlamıştır.

Yurtdışında yapılan akademik çalışmalarda da ekoturistlerin eğitim ve gelir seviyelerinin yüksek düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Herbig ve O'Hara (1997), yaptıkları çalışma sonucunda ekoturistlerin yüksek gelir ve eğitim seviyesine sahip olduklarını tespit etmiştir. Yine Kanada'da yapılan bir araştırmada, Kanadalı ekoturistlerin %66,4'ünün üniversite mezunu olduğu, İngiltere'de ise, ekoturistlerin %60'ının üniversite mezunu olduğu ortaya çıkmıştır (Weaver, 2001: 53). Uluslararası Ekoturizm Topluluğu (TIES)'nin 2000 yılında yayınladığı bir rapora göre; ekoturistler daha çok 35-54 yaş arasında olup, yaklaşık %82'si üniversite mezunudur. Yaş grubu olarak yapılan çalışmada ülkemizde daha çok 20-40 yaş arası ekoturist bulurken, Kanadalı ekoturistler üzerinde yapılan bir araştırmada %43,1'nin 55 yaş ve üzeri olduğu, Avustralya'ya doğa turizmi amacıyla giriş yapan turistlerin yarısının 20-29 yaş arasında olduğu, İngiltere'de ise ekoturistlerin yaklaşık %50'sinin 17-34 yaş arasında olduğu ortaya çıkmıştır. Ekoturizme katılan bireylerin farklı yaş grubundan oluşması ekoturizm adı altında birçok farklı turizm çeşidi olmasından kaynaklanmaktadır. Kimileri kuş gözlemciliğini tercih ederken kimi yaş grubu vahşi doğada vakit geçirmeyi tercih etmektedir. Cinsiyet açısından değerlendirilirse ülkemizde ekoturizme daha çok kadınların (65,3) katıldığını söylemek mümkündür. 1996 yılında İngiltere'de yapılan bir çalışmada da bayan ekoturistlerin oranının %54 ile %57 arasında olduğu bulunmuştur. Weaver (2001)'in Lamington Milli Park'ta yaptığı çalışma sonucunda da eko konaklama tesislerinde konaklayanların %62'sinin kadın olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda kadınların erkeklere göre ekoturizme daha fazla ilgi gösterdiği, turizm faaliyetlerini daha çok doğada gerçekleştirdiği söylenebilir.

Ekoturizme ilişkin motivasyon düzeylerinde gerek cinsiyet gerekse yaş gibi demografik özelliklerde önemli bir fark bulunmamıştır. Ülkemizde ekoturizm herkesçe aynı bilinmekte olup, güdülenme açısından herhangi farklılık yaratmamaktadır. Tabii bu durum bir tümevarımdır. Yapılan çalışma Ege-Akdeniz Bölgesi ile sınırlı kalmış diğer alanlara yönelik genelleme yapılmıştır. Çalışmadan elde edilen diğer bir sonuç ise, ekoturistlerin ekoturizme yönelmelerinde itibar kazanma gibi ihtiyaçlarının bulunup bulunmaması konusunda kararsız kalmalarıdır. Ülkemizdeki yerli ekoturistler bu konuda kararsız kalırken yabancı ekoturistler itibar kazanma gibi bir ihtiyaçlarının olmadığını ifade etmektedir. Bu durumun kişisel özelliklerden veya farklı kültürlerden kaynaklanıp kaynaklanmadığı bir başka çalışmanın konusu olabilir. Ayrıca yapılan çalışma Ege-Akdeniz Bölgesi'nde konaklama yapan ekoturistleri kapsamaktadır. Bir sonraki çalışmanın Türkiye'nin diğer bölgelerinde uygulanıp, Ege-Akdeniz Bölgesi ile karşılaştırılma yapılması tarafımızca düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

AKAY, B. ve ZENGİN, B. (2012). "Ekoturizm Kaynaklarının Geliştirilmesi: Doğu Marmara Bölgesi Örneği", *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Sayı:14-23,s. 115-122.

- ALTUNIŞIK, R. (2007). "Anketlerde Veri Kalitesinin İyileştirilmesi İçin Öntest (Pilot Test) Yöntemleri", *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 1(2), s.1-17.
- ALTUNIŞIK, R., COŞKUN, R., BAYRAKTAROĞLU, S. ve YILDIRIM, E. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Spss Uygulamalı*, Sakarya Kitapevi.
- BOLTON, M. ve COINED, C. (ed.). (1997). *Loving them: Wildlife and Ecotourism*, Earth Scan Publications.
- ÇEVİRGEN, A. (2004). "Edremit Yöresinde Ekoturizme Yönelik Bir Talep Araştırması", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, s. 46-67.
- EAGLES, P. F. J. (1994). *Kanada'lı Ekoturistlerin Seyahat Motivasyonları: Turizmde Seçme Makaleler*, TUGEY Yayınları.
- HERBİG P. ve O'HARA B. (1997). "Ecotourism: a Guide for Marketers", *European Business Review*, 9(5), s.231-236.
- LAWTON, L. J. (2002). "A Profile of Older Adult Ecotourists in Australia", *Journal of Hospitality & Leisure Marketing*, 9(1-2), s.113-132
- SHARPLEY, R. (2006). "Ecotourism: A Consumption Perspective", *Journal of Ecotourism*, 5(1/2), s. 7-22.
- URAL, A. ve KILIÇ, O. (2006). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi (SPSS 10.00 - 12.0 For Windows)*. Detay Yayıncılık.
- WEAVER, D. B. (ed.). (2001). *The Encyclopaedia of Ecotourism*, CABI Publishing..
- WIGHT, P. A. ve WEAVER, D.B. (ed.). (2001). "Ecotourists: Not a Homogeneous Market Segment", *The Encyclopedia of Ecotourism* CABI International, Australia, s.37-62.
- WOOD, M. E. (2002). *Ecotourism: Principles, Practices & Policies For Sustainability*. The International Ecotourism Society..
- YÜKSEL, A. ve YÜKSEL, F. (2004). *Turizmde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Turhan Kitapevi Yayınları. Ankara.
- www.failteireland.ie/FailteIreland/.../Ecotourism_Handbook, (erişim tarihi: 07.04.2017).
- http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/corp_ext_content/ifc_external_corporate_site/home, (erişim tarihi: 04.04.2017).
- www.ecotourism.org/textfiles/statistical/pdf, (erişim tarihi: 01.03.2017)
- <http://www.active-tourism.com/factsEcotourism1.pdf>, (erişim tarihi: 03.06.2017).